

OHAL bu Hal

Bu aralar tarlalara uğramak gerekiyor. Kışlık erzak hazırlıklarına hız vermek gerekiyor. Biliyorum, artık her şey yılın hemen hergünü büyük marketlerde var. O büyük marketler de zaten adımbaşı. Ama işte, bana yaranamıyorlar.

Onun yerine köylere gidiyorum. Bazen tanımadan, tarifile buluyor, bazense tanıdık aracılığıyla, referansla ulaşıyorum.

Sıcakta çekilmiyor, doğru. Yapış yapış, tozlu, çamurlu, yer yer yoğun kokulu. Çarçabuk alıp çıkarken bile ancak dayanılıyorsa, düşünmeden edemiyor insan sabahın köründen gecenin karanlığına, nasıl ekilir, çapalanır, temizlenir, sulanır, biçilir, toplanır bunlar diye...

Yıllar önce yazlığımızın bahçesinde, bir şekilde savrulmuş bir çekirdekle güllerin ve palmiyenin dibinden doğru yürüyüp bir karpuz çıkmıştı. Aralıklı gidiş gelişlerinde rahmetli babam gözü gibi bakmış, sonra bakanlara da sıkı sıkı tembihlemişti. Yaz güne dönüp artık bir sonraki yıla kadar kapatılacak olduğunda ev, tüm hanehalkının katılımıyla karpuz törenle koparıldı. Açıkçası öyle pek bir lezzeti de rengi de yok gibiydi, ama tabii neredeyse kabuğuna kadar yedik. O zaman dedi ki babam: "Şimdi biz bu karpuzu afiyetle yedik ya, satacak olsaydım 100 milyon hatta 200 milyon liranın altına vermezdim. Bir karpuz olsun diye ne çok uğraş verdik. Toprağın ve gıdanın kıymetini bilmek zorundayız. Bu aynı zamanda suyun kıymetini bilmekten geçer. Bugüne kadarki tüm savaşlar gibi, bugünden sonraki tüm savaşlar da gıda için toprak ve temiz su kaynakları için olacaktır. Başka şeyler gibi görüldüğüne de hiç aldanmamak lazım."

Bu konuşmasının üzerinden en az yirmi, ölümünün üzerinden ise onyediy yıl geçti. Bana kalan en büyük miras şu üç öğretilerden geçer:

Emeğe paha biçilemez.

Toprak ve su korunması gereken en önemli iki şeydir.

Çocuklarınızla daima konuşun. Değerler eğitimi evde atılan temel üzerine yükselebilir.

Dolayısıyla...

Bu aralar tarlalara uğramak gerekiyor.

Salçalık domatesler...

Kurutmalık biberler, patlıcanlar...

Turşuluk fasulyeler, salatalıklar...

Reçellik, marmelatlık zevke göre rengarenk meyvalar...

Tabii ki ve mutlaka tarhanalar, erişteler...

Yapabildiklerinizi yapın. Yapamadıklarınızı köylerde yapan analar, bacılar, yengeler var. Onlardan alın.

Biraz çıkın marketlerden, çıkın AVM'lerden, üzgünüm ama çıkın artık ufak çaplı işleme merkezlerine dönmüş, hallerden mal sevkedilen semt pazarlarından.

En büyük şehrin bile yakınlarında var köyler. Uzanın bir boy. Onlara el verin, onlar size el versin.

Paranın akış yönünün ve hızının mutlaka değişmesi gerekiyor. Bunun için işte, bireysel çaba bir şey ifade etmez, toplu hareket etmek lazım diyenlere hadi oradan diyelim geliyor. Tümdengelim kadar tümevarım da bir yöntemdir ve bazen özel bir iletişim çabası gerektirmeden de organize olunur. Halay çeker gibi hayal edebilirsiniz mesela...

Argümanların da pek mesnetsiz olduğunu söylemeden geçemeyeceğim.

"Köylü de uyanık, üretmediğini ürettiğim diye satıyor".

Çünkü marketlerdeki tüm malları bizzat o firma elleriyle öpe koklaya büyüttü değil mi?

"Temiz ürettiğim hepsi organik diye yalan söylüyorlar."

Çünkü siz tüm kallavi markaların yaptıkları reklamlardaki içeriklerin eli kalbinde sülalesi üzerine yemin ederek hazırladıklarını düşünüyorsunuz değil mi?

Çünkü fürtursuzca eve aldığınız misal süt, peynir, yoğurt, tereyağı, ayran, dondurma, yalama çubuğu, sütlü kurabiye vb süt girdili ürünlerin üretimine yetecek kadar hayvan varlığımız olduğuna da yürekten inanıyorsunuz değil mi?

Dolayısıyla yediden yetmişe bunları tüketerek, al yanaklı, kıvrak zekalı, kasına kuvvet, nefesine minnet, damarlarında kan yerine sağlık dolaşan bireyler olmak kaçınılmaz değil mi?

Bu kadar safdillik akıllara ziyan. E ama benim güzel yurdumun caanım insanları da bilerek bu tuzağa düşüyor olamaz. O halde bu işteki terslik nerede?

Tarımda üretim maliyetleri çok yüksek, karlılık çok düşük, risk çok fazla. Her alanda öyle olmuş demeyin. Hala emek yoğun bir üretim alanı olan tarım sektöründe çalışan sayısı gittikçe düşüyor. Çiftçi artık bırakın bağ-kur pirimini ödeyip yaşlılığında aç kalmamayı sağlamayı, gününü kurtarmayı bile neredeyse başaramıyor. Çoluğunu çocuğunu borç harç okutup

OHAL bu Hal

evlendirebilirse ne mutlu. Ama sonra napar o evlenen çocuk, hiç bilemiyor. Cep delik cepken delik, karın aç, borç harç, koca koca firmalara tek tek veriyorlar atadan dededen kalma topraklarını. Ya da onlar için çalışıyorlar. Adı Monsanto oluyor, adı Cargill oluyor, adı Dupont Pioneer oluyor. Olan bizim çiftçimize, olan bizim topraklarımıza oluyor.

Şimdi yapacağınız şu: Derhal haritayı açıp gidebileceğiniz mesafeyi ölçüyorsunuz. Mümkün en uzağı belirlemenizde fayda var. Ama imkanınıza göre 50 km ötesi de olabilir, 300 km daha ilerisi de. Tarımsal alanlar bellidir, ekili dikili yerleri göreceksiniz şüphesiz. Girin bir köye. İsterseniz gidin köy muhtarına, yardım isteyin. Sonra da ne var ne yok ihtiyacınız, arabanıza yükleyip gelin. Gitmeden evvel konu komşudan ihtiyaçlarını öğrenip onlara da getirebileceğiniz gibi, yol parasını bölüşüp birlikte de gidebilirsiniz. Oralarda da temiz üretim kalmamıştır, değmez demeyin. Zaten burada yediğiniz de onlar, en kötü ihtimalle aynısını almış olursunuz. Ama para direkt olarak köylüye gider. Bu ne kadar çok yapılabilirse, köylü de o firmalara karşı o kadar dik, o kadar kuvvetli o kadar eyvallahsız olur. Arada sağlam üçkağıtçılara da denk gelinecek şüphesiz. Tıpkı hergün yaşadığımız yerlerde alalarına denk geldiği gibi.

Şehirlerde her gün çokça kazıklanıyoruz, unutmayın.

İçeriğinde yazan şeylerin uzağından bile geçmeyen ambalajlı ürünleri tüketmeyin.

Tükettiğiniz ürünlerden çıkan atıkları mutlaka ama mutlaka ayrıştırın. Çöp çöp değildir, hatırlayın.

Saksıda, bahçede, balkonda, cam önünde, sahanlıkta artık nerede denk gelirse, bir şeyler yetiştirin.

Topraktan geldik toprağa gideceğiz madem, o arada toprakla bağınızı koparmak sizi ölümden kurtarmaz, unutmayın.

Bir grubun bu sözlerime burun kıvracağını, global mlobal laflarıyla kendilerine inşa ettikleri sırça köşklerinde, bir minik toza tahammül edemedikleri gerçeğini bir kenara koyup, burunlarını düşen yerden alamayacaklarını biliyorum.

Ama bir grubun da, göle maya çalan Nasrettin Hoca'nın da bu topraklardan çıkma olan genlerine teslim olarak, yapacağını biliyorum. Üç çocuğum ve onlar nezdinde yurdumun tüm çocukları adına sizlere şükranlarımı sunuyor, iki cihanda aziz olmanızı diliyorum.

Şimdi, Ege'den bahsedeyim mesela. Domates tarlada 40 kuruş. Ona bile tamamını satamayacak gibiler.

Pazaralarında en iyisi 1 lira. Yalnız en iyisi dediğim de, kokusu

rüyalarınıza kadar girecek cinsten. Fasulye, barbunya pazarda 6 lira, tarlada 2 liraya verdiler, içim yandı. Börülce pazarda 10 lira ama, koca bir torbayı 5 liraya tutuşturdular elime tarlada, iki kiloya yakındı. Topan patlıcan pazarda 1.5 lira idi, tarlada 5 liraya 8-9 kilo tepeleme verdiler, napacaksın o kadarını diye hiç sormayın. Kaç gece yarım yamalak uykuyla dolaplar, buzluklar, raflar kavonozlandı hiç bilmiyorum.

Bildiğim şu ki, kim ne derse desin, ne yaparsa yapsın, ben bu vatan için elimden geleni hiç ardıma koymadım.

Benim yetiştirdiğim üç çocuk, bu vatanın ne malına mülküne, ne onuruna gururuna en ufak bir hanel gelmesine izin vermeyecektir. Benim neslimden gelen ve benim elimden geçen hiçbir kimse nerede ve nasıl olursa olsun insan hak ve hürriyetlerini es geçmeyecek, emeği daima baş üstünde tutacaktır. Kim ne derse desin, ben biliyorum ki, o Bandırma vapuru ve içindekiler, geriden benim ve benim gibilerin geleceğine duyduğu inançla yol almıştır. Bu inancı boşa çıkarmak hakkını ve lüksünü kendimde görmediğimden asıl, bana her yer Bandırma, bana her yer Samsun, bana her yer Çanakkale, bana her yer yurtta sulh cihanda sulh olacaktır.